

En siffra att minnas:
 Detta nummer af Dagens Nyheter
 utgår i öfver
 70,000 exemplar.

DAGENS NYHETER.

Läs på sidan 10
 under rubr. »Dagens text» uppsatsen
 "Bland arbetarungdom"
 af kand. Torsten Fogelqvist.

Nr 14549 Stockholmsupplagan.

Söndagen den 6 November

1910.

HOS DE GAMLA

PÅ DE GAMLAS DAG



De gamla.

Jag ser dem i hucklen och hattar
 från gamla löjliga dagar.
 De stå och darra på vägen
 till motsatt trottoar.

De sitta med hjärtat i halsen
 och lyss till stormens gnäll.
 Gud hjälpe. Och barnen alla,
 hvar lälla de hus i kväll?

Ett blomblad faller i fönstret
 och i karnarna trampa i ring
 — men ingen kommer och allt som
 händer är ingenting.

Allt som händer är bara
 att oljan i lampan är slut
 och att ett blomblad faller
 och att ett lif går ut.

Bo Bergman.

Den gudarna älska dör ung — så formulera en gång en pessimist sin vedmodiga lifsuppfattning. Bakom orden ligger en önskan att slippa uppleva ålderdomens bittra erfarenhet, att hinna gå bort innan ännu dess grå och kraftlösa dagar kommit. Den som önskade så var kanske själf gammal, hade känt åldern tynga sina skuldror, känt krafterna sina och smakat den bittra lotten att se sig stå utanför, där han nyss stod midt i leken, och bli undanskymd af ett nytt släkte.

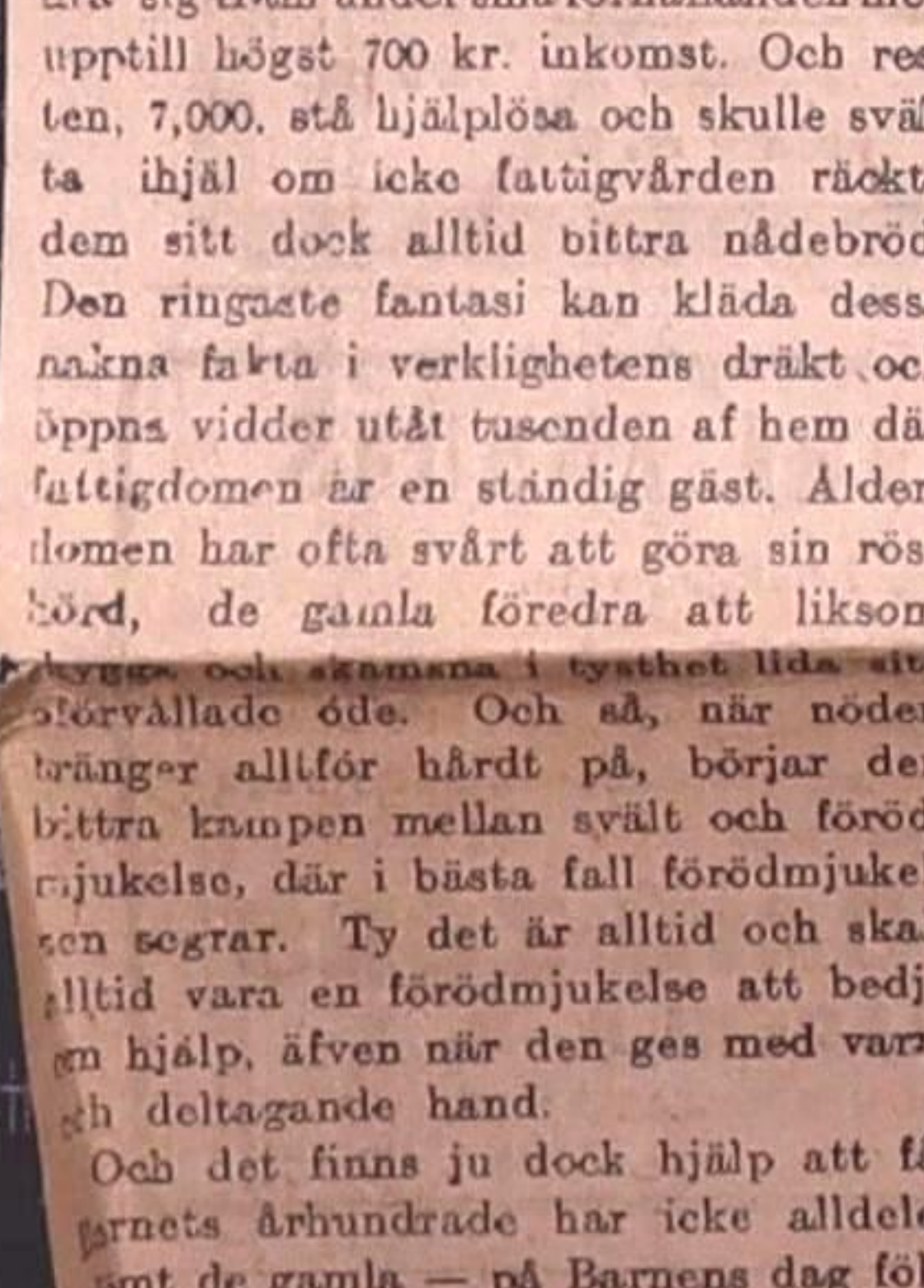
Men ett borde i alla fall den gamla ha rätt att fordra ännu af lifvet. Han



borde få njuta ålderns värdiga lugn, "otium cum dignitate". Till detta längtar han, i det ser han målet för mannaålderns mödor.

Tyvärr är det blott alltför få som verkligen hinna den lugna hamnen. Det är många tusen som när krafterna äro slut finna att kampen för tillvaron icke därmed är ändad och som därför finna sig stå maktlösa inför den bittraste nöd.

Siffrorna tala i det fallet ett kanske öfverraskande, men tydligt språk. Stockholm är en de gamlas stad — här finnas mera än 30,000 åldringar som hunnit 60 år och därutöver. Af dessa är det endast 10,000 — siffrorna äro från 1908 — som äro försäkrade från bekymmer för lifvets nödort. 13,000 dra sig fram under små förhållanden med upptill högst 700 kr. inkomst. Och resten, 7,000, stå hjälplösa och skulle svälta ihjäl om icke fattigvården råkade dem sitt dock alltid bittra nådebröd. Den ringaste fantasi kan kläda dessa nakna fakta i verklighetens dräkt och öppna vidder utåt tusenden af dem där fattigdomen är en ständig gäst. Ålderdomen har ofta svårt att göra sin röst hörd, de gamla föredra att liksom



och skammas i tyshet lida sitt störvallade öde. Och så, när nöden bränger alltför hårdt på, börjar den bittra knappen mellan svält och förödelse, där i bästa fall förödmjukelsen sograr. Ty det är alltid och skall alltid vara en förödmjukelse att bedja om hjälp, äfven när den ges med varm och deltagande hand.

Och det finns ju dock hjälp att få. Barnets århundrade har icke alldeles glatt de gamla — på Barnens dag följ-

de De gamlas dag. Det allmänna har naturligtvis påtagit sig den kanske icke så lätta plikten att dra försorg om de gamla. Konsten att organisera och ta hand om alla dessa är icke lätt, och hur ofta blir det inte, trots alla ansträngningar som göras, trots god vilja, som verkliga finns, så att de ömtåliga individerna känna det tungt att mottaga hjälpen!

Stockholms stad har, som nämndt, 7,000 åldringar som den omedelbart har att dra försorg om. Sabbatsbergs och Rosenlunds ålderdomshem bysa respektive åtta- och tolfhundra pensionärer. Försörjningsnämningen vid Grubbens rymmer ej mindre än 4,000 personer.

Men härbergerna alla fattiga och gamla kan staden naturligtvis icke — man vet icke ens hur många de äro. Ett ordnad system för fattigvården kan först komma till stånd när en tillförlitlig statistik finns öfver de gamla. Det nu igångsatta försöket att skaffa statistisk tycks icke ge väntadt resultat. Endast hälften af det beräknade antalet har anmält sig på stadens statistiska kontor. Många af dem som kommit dit ha drivits af hoppet att de genast skola erhålla ett understöd eller åtminstone till jul. Och de vägra ofta helt förnärade att lämna ut sina enskilda förhållanden som bidrag till statistiken.

Men innan man på ett hopsamladt statistiskt material kan bygga ett fast pensionssystem är mycket att göra. En donation af 200,000 kr., som Stockholms stad gjorde vid konung Olofs och drottning Sofias guldbroloppsdag, är afsedd till ännu ett ålderdomshem, men platsen är ännu icke utsedd. Men icke ens detta hem rymmer alla hjälpbehöfvande när det en gång står färdigt.

Det finns en utomordentligt stor kategori af gamla som åtnjuta pensioner, lagom små för att de hvarken skola kunna leva eller svälta ihjäl på dem, pensioner på 2- till 300 kr. Det är oftast änkor, hvilka sett sina hem upplösa och sina barn gå bort från lifvet eller från fosterlandet och som efter



utbetala rätt afsevärda belopp, finnas ju också stiftelsen Pauvres honteux, Drottninghuset, "för änkor efter civila och militära ämbetsmän och sådana hofbetjante som icke burit livré", baptistförsamlingens änkehus, Tyska ålderdomshemmet m. fl. Borgerskapets gubbus är nybyggd och fräocht med sin moderna inredning, änkehuset ligger sedan 1879 vid Norrbullsgatan. Dit kom det från — Sveasalen, där nu andra penater bo; varietésens lättfotade gudinna häskar i dess gamla kyrka.

Bland många andra enskilda och föreningar som ömma om de gamla har man en särskild anledning att nu ihågkomma föreningarna Ljusglint och Genom eget arbete, hvilka tillsammans anordna De gamlas dag. Det är rörande att se hur många gamla nu, när det talas om dem, fatta hopp och våga sig fram med en bön om hjälp. Hos föreningen Ljusglint ligga påskor af ansökningar, där den hjälpsökande efter ett kort formulär med korta siffror och svar får berätta sin trista lefnadsaga. De äro sig lika dessa ansökningar, med små variationer. De berättar alla om ett sträfsamt lif i arbete, som fortsattes så länge ögat kunde se eller handen röras. Och slutet visar alltid två händer lika tomma som när arbetet begynte. Alla dessa kan föreningen naturligtvis icke hjälpa, äfven om De gamlas dag ginge aldrig så bra. Men den kan lindra nöden, och

ett sträfsamt lif måste se fram mot en ännu bekymmerfullare ålderdom, då de tvingas göra en ny bekantskap, som de kanske aldrig förut känt: nöden. Här måste naturligtvis det allmänna gripa in och gör så också. I möjligaste mån söker man genom diakonissor

tats af många. Här finns en stor mängd af enskilda stiftade och underhållna inrättningar. Här finnas Hemmet för tjänarinnor, ålderdomshemmet för blinda kvinnor, Hemmet för gamla vid Garfvaregatan.



Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra

eller på annat sätt öfverstyra det anslagna beloppet. Den summa staden sålunda utbetalar som understöd utgör omkring 240,000 kr. Det är ingen liten summa — och ändå kunna diakonissor

eller på annat sätt öfverstyra det anslagna beloppet. Den summa staden sålunda utbetalar som understöd utgör omkring 240,000 kr. Det är ingen liten summa — och ändå kunna diakonissor



Men en heroism som denna måste väcka deltagande och har också behj-

Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra

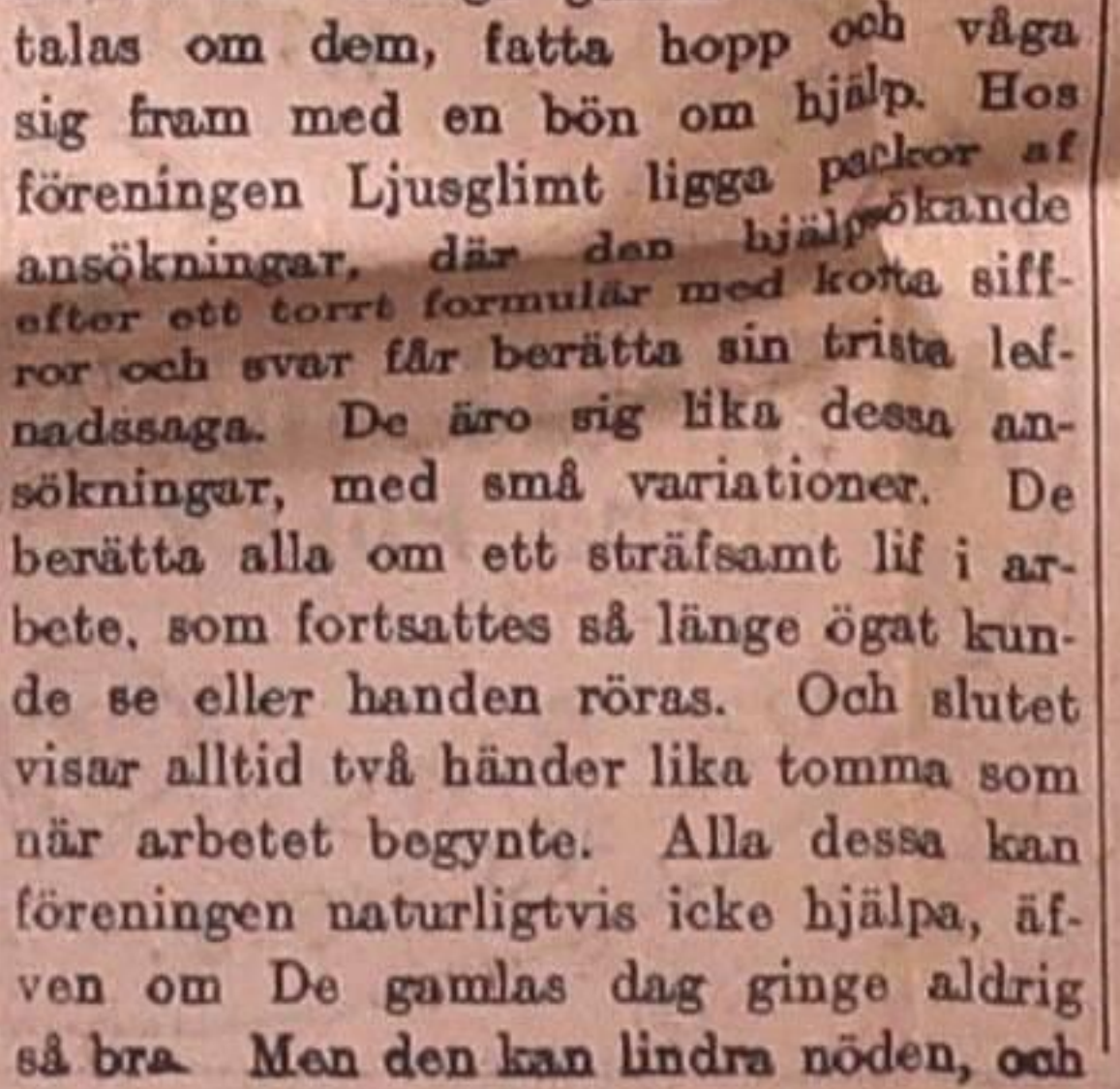


Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra

Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra



Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra

Utom en mängd pensionskassor, som



Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra

Utom en mängd pensionskassor, som

här om någonsin galler det gamla ordet att en skärf är välkommen, om och aldrig så liten. Den kan bli till en sten i de murar som en gång bygga upp det hem där de gamla och trötta skola kunna åldras i fred och utan bekymmer se den ena dagen efter den andra



Utom en mängd pensionskassor, som

vad och låta vinden blåsa hvar den vill. Den korta dagen är till ända, och de gamla, som mörkret nyss trugit att lägga stickstrumpan och glasögonen, se den utan saknad försvinna, liksom de resigneradt vänta den morgon som kommer. Samtalet har slocknat bort och endast en gammal väckarklocka rosslar i ett hörn.

Träder ungdomen in en sådan kväll till de gamla, dämpas stegen, och dörren stänges snabbt för att inte släppa in bullret därutifrån.

Det kommer hastigt ett ljus i rummet, och gummorna se en smula yrakna på främlingen. Men deras gamla ögon ha sett för mycket för att orka förvånas, och stilla och försynta vänta de att främlingen skall säga sitt ärendet. Och när de få höra att han kommit för att fråga om dem själva och deras lif, bli de kanske en smula generade. Det är som om de kände att strocket vore draget under slutkapitlet och funne det onödigt att någon bladdrar i de föregående. Man får läsa så godt man kan i dessa gamla ansikten. Sjuttio år, åttio och nittio räknade, och man undrar hvad det väl har varit som bildat innehållet i dessa många år. Kanske intet särskildt märkligt, tillvaron är rik på ledsamheter, som komma droppvis, men fattig på förtäta tragedier.

— Berätta mig något som har hänt er! ber man en gumma, som när lampan ständes genast fick upp sin kära stickstrumpa.

— A, det är ingenting att berätta. Jag föddes 1825, 1850 gifte jag mig, 1860 dog min man, och nu är jag här.

Det gäller söka få tag i en uppelagsända, och man frågar på måfå:

— Har ni alltid varit i Stockholm?

— Det lyser till en glimt i ögat när den gamla svarar:

— Jag har varit i Paris 1871 strax efter kriget.

— Och jag såg Carl XIV en gång då han för genom Västerås, kommer det från ett hörn.

— Jag var med vid olyckan då Kristina Nilsson sjöng, upplyser en annan.

— Jag minns så väl då Eldkvarnen brann på Kungsholmen. Det var 1878.

...Så dyka brottstycken ur krönikan fram ur dunklet, och kastar man fram



Utom en mängd pensionskassor, som

ett namn kan man få en släkts genealogi. På ålderdomshemmen finnas många f. d. tjänarinnor, som tillbragt sin krafts dagar i familjer med mycket kända namn, och trycker man bara på den rätta knappen, får man gärna spridda sidor ur adelskalendern till lifs — — —

Man skyggar liksom tillbaka för att spörja mera intimt om ett lif som slutat på ålderdomshemmen. Det är kanske icke barmhärtigt att röra upp det förgångna, som dock är förgånget.

Men ålderdomen har äfven så mycket af klokhet och finhet att bjuda den som kommer på besök. De som sett bättre dagar och som sedan fått fristad på Enkehuset, Pauvres honteux' stiftelse och hvad de heta bevara ofta en viss tacksam glädje öfver sin ungdoms goda tid och sin ålderdoms lugn. Och detta lugn föder gärna en resignerad och ålekärd lifsuppfattning — det måtte



vars lätt att känna sig stå under Guds särskilda beskydd när man blifvit gammal.

Dagarna gå i de små rummen, där minnena blicka från väggarna i gulnade och blekta porträtt och där intresset pendlar mellan virkningen och patienten, när intet viktigare händer i den lilla världen. Från dess horisont faller en vacker, en försonande dager öfver det förlutna. Och framtiden finns ju icke mer — — —

En stämning och en erfarenhet rikare går man och sluter sakta dörrarna till om tystnaden och ålderdomen.

Programmet för De gamlas dag.

Kl. 10 f. m. börjar grytinsamlingen vid stadens broar under vakt af boy scouts och pågår till kl. 6 e. m.

Kl. 1.30 e. m. tar Svenska musikerförbundet symfoni-matiné i Gustaf Vasakyrkan sin början. Orkestern, som är 60 unga musikanter, under anförande af hr Bergqvist från Katarina folkskola, komma här att utföra flera musikstycken och under pauserna komma tjugu unga damer att i bösser insamlas en skärf åt de gamla. Dessutom torde en af våra mest populära skådespelare komma att visa sig, men hvem det är och hvad han skall göra förtiges för att göra publiken en öfverraskning.

Kl. 2 e. m. börjar skolgossarnas jättekonsert i Kungsträdgården. Öfver 100 unga musikanter, under anförande af hr Bergqvist från Katarina folkskola, komma här att utföra flera musikstycken och under pauserna komma tjugu unga damer att i bösser insamlas en skärf åt de gamla. Dessutom torde en af våra mest populära skådespelare komma att visa sig, men hvem det är och hvad han skall göra förtiges för att göra publiken en öfverraskning.

Kl. 8.30 e. m. börjar folkkonserter i lokalerna Majorogatan 9. De medverkande äro fruarna Boda Rönberg-Halvorsen och Valberg Christenson samt hr Adolf Sundkvist.